

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Statočnosť a politika.

«Mňa svedomie vyhnalo z Tiszovho tábora. Nestrpím, abych napomáhal takú vládu, ktorá dobrovolne šliape zákony», hovoril gróf Julo Andrášy a s ním všetci tí statočnejší páni a bývalí ministri, ktorí vystúpili z liberálnej strany. Tí ale, ktorí zostali tam a hotoví sú na hoc akú podlosť, taktó hovoria: Nás svedomie núti, aby sme napomáhali Tiszu, keď nezákonnosti robí, a keď k vôli vojenskej vrchnosti a k vôli svojej nenasýtenej vysokomyselnosti šliape právo občianske, slobodu a ústavu krajiny.

Aký veľký rozdiel! Teda statočnosť Andrášovcov a všetkých tých, čo chrbát ukázali Tiszovi, nesrovnáva sa s pôdlým cieľom Tiszovým, kdežto poslušní otroci jeho bez výčitkov svedomia a bez ohľadu na záujmy krajiny s najväčšou ochotnosťou pomáhajú mu a hotoví sú previesť, čo len žiada od nich. Prečo? Za odmenu! Andrášy, Wlašič, Széll a iní páni, ktorí majú aj mravnú hodnotu, hľadajú na statočnosť a nečakajú mzdu od Tiszu, ale tí ostatní kde by sa podeli bez Tiszu? Keby ztratili mandát ablegátsky? Veď kolko je ich, ktorých Bánffy a Széll dal vyvoliť, a hľa aj jeden aj druhý zazlievajú teraz násilensť Tiszovú, kdežto títo odvekí liberáli súci sú na všetko, ako čo by ich najal. Kde je tu dôslednosť? Kde je tu vlastenectvo s ktorým sa vychvalujú? To nenie nič iné, ako sebeckosť, dychtivosť po odmene, za ktorú obetujú vlasť, národ, slobodu a ústavu, len oni nech žijú. Ano, len vrecko nech je plné!

Ale vidme aj iné rozdiely. Gróf Štefan Károlyi z chorobného lúžka šiel na stoličné shro-

maždenie, a medzi inším tak sa vyslovil, že jeho predkovia obrátili by sa v hrobe, keby schvaloval násilensť Tiszovu, kdežto jeho vlastný, nie veľmi podarený syn hneď po ňom so smiechom povedal, že to, čo Tisza vyviedol a chce robiť, nenie nič. Pýtam sa, ktorého príklad máme nasledovať? Kto je z týchto dvoch pravý vlastenec? Ludová strana pustí sa do krutého boja o slobodu občanov a oproti nenávidenému Tiszovi. Ablegáti naši v sprievode Apponyiho, ktorého nedávno oslavovala celá Amerika, chodia po krajine a vysvetľujú ludu, čo robí Tisza, a aké to bude mať následky. Povzbudzujú lud, aby bránil slobodu krajiny, aby votizoval oproti viade, kdežto Edmund Abaffy za ktorého poriadní oravci toľko obetovali a trpeli, vystúpi bez toho, že by bol složil mandát a ponúkne službu minister predsedovi Tiszovi. Za čo to robí? Hodosi, Bolgár a iní bývalí Apponisti za 30 rokov napádali vládu a zazlievali všetky návrhy a zákony vlády, a teraz so šedivou hlavou pomáhajú Tiszovi zákon a slobodu šliapať. Kde je tu dôslednosť? Vedeli by sme pomenovať mnohých ablegátov, ktorí jednúce na opozícii boli, teraz ale klaňajú sa Tiszovi. Iní tiež zapredali presvedčenie svoje za nadžupánstvo, za masťné odmeny; za to, aby mohli hlúpych synkov svojich do úradov vstrčiť, a ani jednému neprišlo na um, že to, čo robia, nesrovnáva sa so statočnosťou. Oni si povedia: «Hja, v politike nenie statočnosti». Ja ale to poviem, že kto je naničhodníkom v politike, ten je tým aj v spoločenskom živote, lebo však človek má len jednu statočnosť, a táto nedá sa deliť. A že mám pravdu, svedčia o tom všetci tí poriadní páni, ktorí vystúpili z Tiszovej strany.

Že čo platí statočnosť v politike, to najlepšie dokázal starý Tisza. Bol ukrutný Kossuthista. Bol by snáď porúcal trón a Rakúsko, také kurucské reči držal, a hľa jaknáhle ponúkli mu ministerstvo, zaraz zostal tichým a poníženým služobníkom tých, ktorým predtým ubližoval. A jeho syn ešte väčšmi dychtí po vláde, lebo aby nasýtil vysokomyselnosť svoju, obetuje národ, slobodu, právo a ústavu krajiny. Aké je to vlastenectvo? Čo je teda zrada? Keď teda pospolitý ľud vidí takéto ošklivé kúsky ablegátov a ministrov, aký má byť? Veď tí páni použijú ho k oplanstvu. Núkaju mu pálené a peniaze za vótum. Pri voľbách koľké nezákonnosti sa robia! A po voľbách ako prenasledujú ľud? Kde je statočnosť tých pánov? Aký príklad, taký skutok. Ako mnohí páni nedajú nič na statočnosť v politike, tak robí aj ľud. Však sami ho povzbudzujú a nútia k tomu. A tak ľahko je Tiszovi odvolávať sa na národ, lebo vie, že má po ruke všetkých židov, úradníkov a mizerných korhelov, ktorí hockedy hotoví sú aj na čerta votizovať, len nech zaplatí. Haňba! Statoční občania ale klajú na túto ošklivosť, a plujú, keď spomínajú mena biedných zradcov. Tak vítajú Tiszu a jeho drabantov, ako to robili v Rábe. My na týchto statočných voličov sa spoľahneme, a dúfame, že budú pri nás, aby sme rozohnať mohli vládu, ktorá uviesť chce do života otroctvo, a ktorá nehladá tak na statočnosť, ako na svoj zisk. Dolu s touto vládou! Dolu s násilným Tiszom! My slobodu chceme! My len statočných ablegátov pošleme na snem! A kto takto nebude robiť, to je oplan! Tomu 25 palíc, ale nie právo volebné!

Nech žijú všetci statoční voličia! *Záhorský.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Tiszove shromaždenia.

Tisza vzal si do hlavy, že jeho násilné snemové poriadky sú závažne potrebné národu, natoľko, že bez nich by krajina celá za päť minút zahynula. V takom šialenstve nešťastlivom vzal si ešte i to do hlavy, že on presvedčí národ o potrebnosti svojich násilných plánov a že ten národ mu to všetko uverí.

Minulú nedelu šiel tedy do Marosvásárhelyu presvedčať ten národ. Šli s ním i mnohí ablegáti liberálni. Celá tá kompania potrebovala na tento výlet jeden osobitný vlak.

V Maroshásárhelyi na stanici čakali pánov liberálov iba policajti. A v celom meste všetky sklepy pozatvárané a kde tu na strechách vyčnievala smútočná čierna zástava. Čoskoro ale obklúčilo liberálnu kompaniu mnoho ľudí a vítali svojich hostí skalami. Pred domom, kde minister Tisza rečnil, postavili šibenice, na ktorých visel z handár spravený panák s nápisom, že je to Tisza. Zase o chvíľu blížil sa pohravný pochod. Mnoho ľudí sprevádzalo voz, na ktorom uložena bola umrlčia truhla s nápisom: «pochovaná pravda». Ale prišli aj vojaci a po všetkých uliciach rozháňali ľudí až do večera.

Tisza odrectoval svoje múdrosti a podvečer vracal sa na stanicu. Obecenstvo, ktoré sprevádzalo ho, hádzalo za ním skalami a niekoľkých sprievodčích jeho i poranilo. Na jednom mieste, kde sa ulica zvrtila, vypálil ktosi dva výstrely, ktoré však nikoho neranily.

Tak hľa odušavňuje sa «národ» za násilnú zmenu stanov snemových.

Bitka v parlamente.

Nerádi o tejto veci píšeme. Bolo by sa to minúlo aj bez tej bitky, a nebol by musel byť povláčený parlament uhorský o bitkárstve pred svetom. Ale čo sa stalo, ináč stať sa nemohlo. Žeby Tisza alebo Perczel boli skutočne zbláznenými ľuďmi, to sa určite povedať nedá, ale že títo dvaja ľudia zdravého rozumu nemali, keď zverbovali tých 40 drabantov do snemu, to je isté.

President snemovne na rozkaz Tiszu spáchal 18-ho novembra podlé násilníctvo. Opozícia vyriekla hneď a potvrdila to i prisahou, že Perczel nesmie viac presidovať v parlamente. A na toto Tisza s Perczelom odvetili tak, že postavili okolo predsedníckeho stolca s dvúh strán 8 a 8 drabantov. Umiestnili drabantov i za stolcom predsedovým, ba aj ku stolom referentov. Obyčajných žandarských strážmajstrov preoblečených, proti zákonodarcam.

My písali sme minule, že z toho drabantského poriadku nemôže byť nič. A naše predpovedanie sa aj splnilo. Dňa 13-ho decembra malo byť prvé po odročení zasadanie v sneme. Tisza myslel si, že je on Pán Boh, a že s drabantmi alebo i s vojakmi ochráni svoje násilníctvo. Ale daktorí z tých drabantov mali viacej rozumu a statočnosti, nežli Tisza a deviaty zažakovali sa za takú službu.

Zasvitnul deň 13-ho decembra a stala sa tá strašná potupa, že drabantí skutočne čakali v sneme na ablegátov. Okolo snemovni zvonku zase bol kordon policistov. Ale svevolné a pyšné násilníctvo Tiszove veľmi špatno vypálilo.

Bitka pri hlavnej bráne parlamentu.

Opozíční ablegáti dostavili sa všetci do Budapešte a hneď po 9-ej tiahli všetci spolu do parlamentu. Pri

hlavnej bráne ale zastavil sa pochod, lebo tu stál zo šablou policajný dozorca a nechcel pustiť dnu nikoho z ablegátov, ak sa len nepreukázal, že je skutočne ablegátom. Takto pristavený pochod ablegátov valil sa s krikom a nespokojne ku bráne, od zadu tisnúc tých, čo po predku šli. Medzitým policajný dozorca chcel robiť poriadky, ale ho valiaci sa ablegáti odtisli. Mikuláš Zboray urobil si cestu tak, že vypálil policajnému dozorcovi hodné zaucho, a potom si ho už ablegáti podávali a dokopali ho náležite, kým sa neztratil.

Keď mali ablegáti prístup do snemovne voľný, išli všetci hneď hore do siene snemovej. V sieni nebolo ešte nikoho, iba drabantí stáli na schodách okolo predsedníckeho stolca. Ablegáti sa na takúto zbytočnú parádu najprv chutne zasmiali, potom ale vážne upozornili drabantov, aby sa vzdialili.

«Tu nemáte čo hľadať, vy ste tu protizákonne postavení, teda sa vzdialte! Na takúto službu sa žiadon pozitívny vlastenec podobráť nesmie, keďysi k takej službe len cigánov najímali.»

Ale drabantí len stáli a stáli, iba že sa ktorýsi vyhovárať, že to majú taký rozkaz, aby nikoho nepripustili k stolecu predsedníckemu. Oppozícia bola kam-diaľ viac netrpezlivejšia i mnohí ablegáti začali sa už teraz valiť na schody k stolecu predsedníckemu proti tam postaveným drabantom.

Drabantov zo snemovne vyhнали.

Zoltán Lengyel, ablegát s neodvislej strany bol na samom predku i predstúpiať k drabantom okriknul hneď prvého: «Hore ma pustiť!» Ti ho ale odtískali. Tu Zoltán Lengyel hrozne zareval: ale hore ma pustiť! a už aj udrhel pästou po tvári jedného drabanta. Tento Lengyela odsotil, takže letel dolu schodami horeznačky. Na to sa druhý drabant zasmial, ale i tohoto udrhel Lengyel po hlave. To bol začiatok bitky všeobecnej. Ablegáti vo veľkom stisku dolámali šramky na schodoch, a kto čo popadnul, s tým mlátil drabantov, ktorí probovali sa brániť a biť sa s ablegátmi. Laty, drevá, knihy a dosky zo stolcov letely do hláv drabantov, ktorí pomaly ustupovali. Tu zapískal ktorýsi drabant a hneď dohrnuli sa z vonku aj ostatní drabantí na výpomoc kamarátom. Oppozičným ablegátom viac nebolo treba. Dali sa vyháňať drabantov už všetkých. Poprevracali stoly ministrov, dolámali ministerské kreslá a tíkli a prerážali hlavy drabantov i šadzovali s predsedníckeho stolca, pratali, vliekli ich von. Dokmárali im pritom uniformu, ba ktorýmisi i topánky svliekli s nôh a mnohých poranili. Poranili i hlavného kommissára snemovej stráže, Farkaša. Tento išiel hneď o všetkom správu podať schovanému Tiszovi i doložil: «milostivý pane, ak chcete, ja s drabantami hneď urobím poriadok v snemovni». Sotva to povedal, padnul na zem bez seba, od veľkého rozčulenia zamdlel.

Medzi tým oppozičný ablegáti vyhнали všetkých drabantov zo siene a pokmášané kreslá ministerské pohádzali na jednu hrbu.

Všetko toto netrvalo iba za pol hodiny. Zpomedzi

liberálov bol len jeden-jediný ablegát v sieni, i tento sa vzdialil, lebo keď posmieval br. Kaasa, tento, nemajúceho pri ruke, vytiahol z vrecka hrst drobných peňazí a hodil mu ich do hlavy.

Perczel nepredseduje.

Vzbúrených ablegátov nebolo možno utíšiť. Konečne major domu horko-ťažko mohol oznámiť, že zasadanie sa vyzdvihuje. Gróf Julo Andrassy šiel sa radiť s Tiszom a po chvíli došiel k oppozícii s tou správou, že Perczel predsedať nebude a drabantí tiež že nebudú v snemovni umiestnení.

Keď bolo v snemovni trochu tíššie, osmelil sa i Tiszovniš do snemovne. Ale chytro obrátil sa, lebo oppoziční ablegáti hrnúli sa ku nemu s veľkým krikom. Iba povedal: «a ja do večera predsa spravím poriadok». I telefonoval do Viedne, potom žiadal aj vojenskú vrchnosť o vojsko, ale toho nedostal.

Oppozícia rozišla sa, a na druhý deň už skoro ráno dostavili sa všetci do snemu, lebo liberáli chceli na včas ráno svoláť parlament, tak že by sa oppozícia nedostavila hneď a oni by si potom odhlasovali, čo by chceli. Ale oppozícia sa o tom dozvedela a plány liberálov zmarila.

Na druhý deň bolo ticho. Perczel nepredsedať v snemovni, drabantov nebolo. Jakabfy ako präsés dal prečítať kráľovský prípis, s ktorým zahajuje sa nová doba snemová. Potom sa ablegáti spokojne rozišli.

Rusko-japonská vojna.

Desné zvesti idú z Tokia o lodiach v arturskom prístave zatvorených. Japonci bombardovaním v posledné dni že ich veľmi poškodily. Zprávy z Tokia hovoria už i o tom, že niektoré z veľkých obrnencov utonuly. Dľa jedných zvestí strelba táto ide s «Vrchu 203 metre» vysokého, druhých s Vlčej hory.

Tiež z Tokia «Berliner Tageblattu telegrafujú: «Severné forty port-arturské sú ešte nevydobyté. V zdejších vojenských kruhoch pád Port-Artura neočakáva sa prvej, ako koncom februára.

Generál Sacharov 8. decembra telegrafoval, že predchádzajúceho dňa na mančurskom bojišti bolo ticho.

O bojoch, ktoré na krajnom východnom krýdle generál Rennenkampf mal s Japonci, anglické agencie teraz donášajú podrobnosti. Ztraty Rusov v týchto bojoch že boly chatrné. Ukoristili Rusi hodne pušiek a zajali asťsto Japoncov. V posledných bojoch Japonci proti svojej obyčaji mnoho mŕtvych zanechávali na bojišti.

Kriegnerov Repurator od desaťročí čo páru nemajúceim účinkom užívaný proti reume a trhaníu. Veľká flaška 2 koruny, malá flaška 1 kor. V Rochusovej nemocnici medzi 136 pádmí v 129 pádoch s úplným vyliečením sa dočkal. Hlavný sklad: Lekárň «Korona», Budapešť, VIII., Kalvin-tér.

Krestania, kupujte len u krestanov!

O čom sa jedná?

Zakiaľ občania Uhorska na dolných stranách tieto dni mnohé shromaždenia vydržiavajú a na tých s odovzdaním protestujú proti násilnosti Tiszovej — zatiaľ náš pokojamilovný slovenský ľud ticho je a tak sa zdá, jako by mu ľahostajným bolo, či násilnosť Tiszova zvíťazí, alebo nie. Nuž či našemu slovenskému ľudu naozaj je to ľahostajné?

Možno, že sú medzi nami aj takí, ktorí hovoria: všetko jedno, či kyjom, či palicou! Mnohým ale táto — ináč veľmi vážna vec — preto je ľahostajná, lebo riadne novinky nečítajú, ani nevedia, o čom sa jedná? Toto je hlavná príčina, prečo naši hornouhorski slovenskí občania proti násilnosti Tiszovej sa nehýbu a proti nej neprotestujú. A preto s dovoľením p. redaktora primerane smýšľaniu nášho pospolitého ľudu prednesiem: o čom sa jedná?

Ty ľudu môj dobrý! Nesmie ti byť ľahostajné, že či Tisza svoju násilnosť prevedie alebo nie? Lebo jestli sa mu to podarí — od čoho nech nás Boh chráni — vtedy by tebe, úbohý ľudu, nič iné nezostalo, iba aby si hromadne z krajiny vyvandroval. Tvojou povinnosťou je proti Tiszovej násilnosti bojovať!

V našom krajinskom sneme liberálna strana je tak ohromne veľká, že všetky opozicionálne strany do kopy spojené nie sú vstave liberálnu stranu prevládať. A jestli táto liberálna strana doteraz ešte aj viac zlého nevykonala, to máme poďakovať štatútam snemovne, dľa ktorých z opozície ablegátom možné bolo ustavične rečníť a tak liberálov v hlasovaní prekaziť. Takéto mnoho rečenia menuje sa: *obštrukcia*.

Tejto obštrukcii máme poďakovať mnoho, lebo ona mnoho zlého prekazila. Tak aj lanského roku obštrukcia prekazila, že nové vojenské farchy na krajinu nepadly, ktoré ohromné millionov výdavkov boly by zapríčinily, a tak ročíte aj o toľko millionov dane boly by sa viac platilo. Pravda, že tieto štatúta snemovne, ktoré obštrukciu možnou učinily, Tiszovi nijak sa neľúbia, lebo sú mu na prekážke to urobiť, čo si on do svojej krutej kotrby vezme. A preto aby túto obštrukciu zlomil, dňa 18. novembra násilne a protizákonne liberálna strana prijala návrh Daniela, liberála, dľa ktorého na budúce, jestli istý počet vyslancov to žiadať bude, aby sa bez všetkého rečenia hneď hlasovalo, predseda nariadi hlasovanie, a tak návrh, bárs by i re krajinu ten najnebezpečnejší bol, bude prijatý a stane sa zákonom.

Nebezpečnosť v tom sa nachádza, že pri *terajšom* volebnom práve s peniazmi, s páleným a násilnosťou vždy je možno vyvoliť 300 takých vyslancov, ktorý na žiadosť a rozkaz toho, od koho závisia, hotoví budú odhlasovať tie najväčšie farchy. Toto doteraz nebolo možné, ponač obštrukcia prekazila; na budúce na základe návrhu Daniela všetko bude možné.

Proti tomuto nezákonnite prijatému návrhu všetky opozicionálne stránky sa spojily a proti nemu neohrozene bojujú. Na mnohých stranách ablegáti z opozície z mesta do mesta idú, národu vysvetľujú, že o čom sa jedná, aby — keď krajinské voľby nastúpia, čo v krátkom čase bude — voličia do snemu nie mamelukov, ale neodvislých mužov sebe volili.

Jestli nezákonnite prevedený Tiszov návrh voličia pri voľbe nesrútia tým spôsobom, že všade nie na liberála, ale na neodvislého muža hlasovať budú: vtedy beda krajine, nadovšetko ale beda úbohému chudobnému ľudu, lebo ešte väčšie farchy naňho navádzajú.

Liberálna strana popravila platy notárom ale len preto, aby na budúce ešte lepšie kortešovali, z ktorých

doteraz ani jeden pre biedu nielen že nemusel do Ameriky vyvandrovať, ale dobre žijú, ba čo viacej, veľké majetky nadobúdajú; popravila liberálna strana z mozolov úbohého sveta platy aj štátnym úradníkom, a nenie div, že teraz každý chce byť len štátnym úradníkom; o krátky čas popraví platy aj fčišpánom, ktorí sa tiež ponosujú, že z doterajšieho platu vyžiť nemôžu. Len na chudobný ľud sa nepamätá!

V iných krajinách vláda najprv o ľud sa stará a až potom o úradníkov, dobre vediac, že kde ľud sa vyživí nemôže, tam sú úradníci zbytoční. V iných krajinách vláda o to sa stará, aby sa priemysel rozmáhal; u nás aj dva dni cesty prejdeš a žiadneho priemyslu nenajdeš, tak že náš ľud cez zimu vo svojich kolibách nie žije, ale len živori, práve tak, jako medveď v jaskyni. Liberálna strana len jedno dala ľudu, a síce dala mu civilne zákony. S týmito chcela ho oblažiť. Ale bodaj by sa bola do pekla prepadla tá liberálna strana prv, než tieto zákony do života uviedla, lebo práve tieto sú ustavičným žriedlom trapania a prenasledovania nášho.

A jestli liberálna strana už doteraz o chudobný ľud takto sa starala, na budúce — jestli už obštrukciou hatená nebude, odhlasuje ešte aj väčšie farchy.

Nuž komu okolnosti nedovolia, aby do Ameriky pred týmito nebezpečnými liberantmi zutekal, nesmie sa dívať na terajší boj s rukami na kríž založenými, ale proti Tiszovi a proti liberálnej strane bojovať je jeho svedomitou povinnosťou. A jako? Či snád s palicou máme ísť naňho? Oj nie!

Každý volič má oproti Tiszovi o mnoho mocnejšiu zbraň, jako je tá najsilnejšia drieňovica, s ktorou Tiszu a jeho privrzcov až na smrť poraziť môže, a to je: volebné právo. Lenže to je chyba, že v našom slovenskom ľude mnoho je takých, na ktorých keď notár alebo slúžny zdupoce, už majú plné gate; iní sú, ktorí sa dajú kúpiť jako teľce; iní sú, ktorým tú drieňovicu s flašou naplnenou páleným ľahko vyrazia, a len malá čiastka je tých statočných voličov, ktorí sú si povedomí svojho volebného práva a len na toho hlasujú, ktorý za ľud utlačený bojovať hotový je.

Tiszu jeho opovážlivosť a sleposť do tak súrných okolností priviedla, že jestli teraz neprepadne tak panovanie Tiszovej famílie a liberálnej strany na dlhé roky poistené je.

Nuž drahí rodáci moji, ak si to žiadate, aby nad nami Tiszova famílie po všetky roky na čele liberálnej strany panovala, pri voľbe hlasujte na jeho mamelukov a otrokov, ktorí nemajú slobodnej vôle, ale sa potom neponosujú, že vám porcie s roka na rok rastú a že zárobok je s roka na rok menej. Jestli ale s liberálnym panovaním už do sýtosti ste naplnení, vašou povinnosťou je, aby pri voľbách, ktoré istotne na jar budú, nielen hlasovali ste na kandidáta ľudovej strany, lež aj na tom aby ste stáli, aby sa aj druhí k tomu mali, menovite tí, čo sú bojazliví. — Na takyto spôsob dolámeme rebrá tej liberálnej devle; statoční vaši ľudoví vyslanci také zákony vynášať budú, že by ste do Ameriky utekať nemuseli, ale že by ste tu našli svoju výživu a tak aj povedať mohli: ach, ja nepôjdem z môjho rodiska, lebo tu mne žiť, tu mne aj umrieť treba.

Jeden Hornák.

Poďakovanie. Spišský biskup Alexander Párvy 500 korún obetoval na novú richvaldsdú rímsko-katolícku školu. Osvietenému pánu biskupovi za jeho veľkodušný dar v mene mojich farníkov srdečne ďakujem, nech ho Pán Boh so všetkým možným duševným a telesným dobrodením najhojnejšie požehnáva.

Franc Klein, správca fary rychvaldskej.

Prosba k ľuďom dobrého srdca!

V mene Pána Ježiša klopem na dverách milosrdných bratov a sestier, prístrešie prosiac nie pre seba, ale pre Spasiteľa nášho v Prevelebnej Sviatosti Oltárnej skrytého, ktorý pri jednom ukrutnom požiari bez prístrešia ostal v našom meste! Dňa 16. augusta roku 1904. celé Kysucké Nové Mesto — vynímajúc pár chalúp — na prach zhorelo! Hrozne vyzeralo toto zrušené, nové Pompeji s jeho rumami bez obyvateľov. K zúfaniu bolo polozenie vyhorencov bez prilytkov zostalých, ktorých sme cez viac dní z milodarov museli chovať a šatiť.

V najsmutnejšom ale položení je zhorený a zrútený 700 ročný farský kostol, v ktorom starodávne zriedkavé a drahocenné zariadenie na popol zhorelo...

Nešťastlivé mesto s Božou pomocou pomaly sa začína stavať. Vyhnaní obyvatelia nazpät sa navracajú, vyhládajú si staré ohnište a s veľkým namáhaním a usilovnosťou začínajú stavať «nové mesto»... *Len chrám Boží* leží zrúcaný a pustý... zborenín bývalého prilytku Spasiteľa sa ešte nikto nedotknul...

Patrón je hotový steny kostola vystaviť, ale vymenenie rukovej a zápražnej práce veriaci musia sami zabezpečiť.

Toto, jako aj vnútorné zariadenie kostola bude stáť asi 40.000 korún.

Veriaci moji ani za 10 rokov nepovstanú na nohy a preto túto novú farchu nenie sú vstave zniesť. Od filiálok nemôžem moc očakávať, lebo aj v tých oheň pustošil a pre zlú úrodu sú sami na podporu iných odkázaní.

Jedine na milosrdenstvo Božie a na obetivosť našich bratov a sestier sme odkázaní!

Dúfame v Boha, že nás neopustí, dúfame v našich blížnych, že nám budú na pomoci pri stavaní prilytku nášho Spasiteľa.

Moc nepýtame. Aj ten najmenší milodar s najväčšou vďačnosťou prijme a verejne kvitujeme.

Nezapovrhujte našu poníženú prosbu. Boh milostivý vám odplatí, však to s ním samím budete činiť.

Za dobrodincov každý rok dňa 16. augusta — ktorý deň so sľubu, jakožto pamätný deň požiaru vždy zasvätime — omša sv. bude slúžená v tom chráme, ku ktorého vystaveniu so svojimi milodarmi aj oni prispeli.

Milodary prosím na «R. kat. farský Úrad Kysucké Nové mesto, stol. trenčianska» posielat.

Kysucké Nové Mesto, 1. nov. 1904.

Koloman Szmidá, dekan-farár.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novin je :

na celý rok **4 koruny**
na pol roka **2 koruny**
na štvrt' roka **1 koruna.**

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

III.

Keď Vendel Kúcel, čižmársky majster tak okolo polnoci dotackal sa domov z krémy, žena mu ešte ne spala. Tam sedela vedľa kachlí pri kahanci čakajúc na muža. Mala mu voľačo súrneho povedať. Od kasnárov poslali pár čižiem, s tým odkazom, že do rána musejú byť hotové, lebo ak nie, nikdy že nevyrobí groša od nich.

A hľa ten hlták celý deň ani len nenakuknúť domov. a nebol by šiel, čo by ho boly so šiestymi voly fahali z krémy. Neborka majstrova darmo šla za ním, darmo mu vysvetlovala odkaz kasnára, ani sa len nepohnúť. Ba ešte palicu chytil na ženu, a kým cítil halier vo vačku. ani sa nehnúť od flašky; ale potom, keď sa nasúkal ako špongia, krémár vyhodil ho von.

Ako hovorím, žena čakala ho. Nehrešila a nevadila sa, len to mu chcela ešte ráz povedať, čo odkázali od kasnárov. Snáď len nepustí to na hluch.

Nuž ale pes, keď aj do vína namočia ho, len psom zostane. Tak aj Vendel Kúcel náramne sa nahneval na ženu, keď mu povedala, čo je vo veci. Udrel pästou na stol, tak, že hlinený džbán sgúlal sa na zem; i zvrieskol na ženu:

— Či už budem mať ráz pokoj v dome? So mnou nevaď sa, to ti hovorím, lebo tak ťa vyobraciam, že okrivieš.

— Ale, kto sa vadi s tebou? tíšila ho žena. Maj rozum. Tešíť by si sa mal tomu, že robotu dostaneš? A je to zle, keď ťa napomínam, abys ju vyhotovil?

— Mňa nikto nemusí napomíňať! Viem aj bez toho, čo mám robiť! kričal nahnevaný čižmár.

— No, a spravíš do rána té čižmy?

— Spraví ich diabol, ale nie ja! Ani dnes, ani zajtra nerobím ani otcovi.

— Ale pre Pána Boha, čo sa ti porobilo Vendelinko. zalamovala rukami majstrova? Čo bude z nás, keď každého odcudziš z domu? Pozri, tam spia deti. Už sú štyri, čo bude z nich, keď nebudeš sa starať o ne? Veď umrú hladom.

— Nech sa stará o ne Boh!

— Vendel, Vendel nerúhaj sa Bohu! Čo ti urobil?

— Čo mi urobil? dupnúť nohou Vendel. Či ma nestvoril za chudobného čižmára? Kým druhí kúpajú sa v bohatstve a v nádhere, ja mriem hladom. Som žobrákom. Ja mám robiť, a tí budú hodovať? Je to po pravde? Povedz?

— Ale vlastne čo chceš mať od Boha? Choď, a dohaduj sa s ním!

— Budem sa dohadovať, kričal Vendel. A za to sa budem vadíť s Bohom! Nebudem viac pracovať, nech sa on stará o deti! Prečo aj mne nedal majetok? Prečo zabudol všetky peniaze vo vaku bohatých ľudí?

— Prosím Ťa, nezloreč! Myslíš, že bys' bol blaženým, kebyš' mal mnoho peňazí?

— Blázon si Kata, že pýtaš sa to. Pravda, že bych bol blaženým! To by už bol život! Mal bych sudy vína; kúpil by ti hodvabnú šatku; žil by ako pán, ľudia snímali by klobúk predomňou, slovom nebol bych zababraným čizmarom, ale šťastlivým človekom.

Žena nechala ho, nech tára čo chce. Poznala vrtochy jeho. Či bol triezvy či opitý, vždy len o bohatstve táral, vtedy nebol on viac Vendel Kučel, ale divý vlk, rozdrážený lev. Ináč dosť tichý človečisko bol tento náš Vendel. Predtým bol usilovný robotník, príkladný manžel a dobrý otec. Ľudia radi ho mali aj preto, lebo málo ktorý čizmar vedel také boty šiť aké on. Čo z jeho ruky vyšlo, to aj vtedy boli čizmy, keď ten istý dva rázi pochodil krajinu peši. Nuž ale kto môže zato, že každý človek má pri sebe červíka, ktorý mátoží mu v hlave. Aj Vendel nebol bez neho. Jeho červíkom bola tá žiadosť, že chce byť bohatým. Hrešil na Boha, že prečo musí on byť chudobným. A keď prišla naňho táto «mrcha nemoc», vtedy odhodil robotu a bežal do krčmy, kde dotedy pil, dokiaľ sa mu rozum neprečistil. V tom čase nikto nemohol sa vyprávať s ním múdre. Kto robotu doniesol k nemu, vyhodil ho von. Či je on blázon, aby si dal rozkazovať? Aj on je taký človek, ako aj tí, on nebude sluhom. Kto chce mať čizmy, nech si spraví sám. Takto hovorieval. Len manželka jeho vedela sa s ním vyprávať. Tá mohla prehovoríť v jej krotkosti dakoľko slov, ale že by ho bola vedela k robote naviesť, to sa jej nepodarilo. A to trvalo u Vendela úplný týždeň. Tak dlho sa bláznil. Žena aj teraz vedela, že darmo ho napomína, aby vyhotovil čizmy do kasnárov. Vendel ani sa len nepozre na ne. A balamutenie bude trvať šesť dní, lebo len dnes začal.

Ešte mnoho trepal hore-dolu, konečne ustal. Vyzliekol sa a ľahol si. O krátky čas hlasno chrápal. A mal sen, ozaj podivný sen. Snívalo sa mu, že jeden anjel prišiel k nemu do izby. Oslepujúca žiara ho obkľučovala, mal tvár jasnú, ako slnko, a šaty ako keby bol mal z papršlekom mesiaca. Vendel v celom živote svojom nevidel takýto výjav. Ale zato nenaľakal sa. Slušne zadakoval pozdrav anjela, a smeľ sa ho zpýtal čo by rád?

— Tento pár čiziem som doniesol z neba pán majster, odpovedal anjel milým, zvučným hlasom. Dajú vás prosíť a pozdravovať, aby ste čizmy zaraz vyhotovili.

Vendel Kučel zaľal kruto hlavou, prišlo mu na um, že práve včera vypovedal kontrakt každej práce, a té čizmy predsa by spravil? Čo je blázon? Veru že ich nespraví! Obrátil sa k nebeskému poslu, a povedal hrdo:

— Len vezmi nazpät čizmy duša moja do neba, a povedz tam, že Vendel Kučel za týždeň nebude pracovať.

— Čo strajkujete pane majstre? pýtal sa anjel s prekvapením.

— Áno, duša moja. Každý štvrt rok strajkujem, a vtedy pre nikoho nepracujem.

— Ani pre Pána Boha?

— Ani tomu nie! odpovedal Vendel pyšne.

— Škoda, veľká škoda majsterko, že ste taký urputný, krútil hlavou anjel; lebo ráčte vedieť, Boh je znamenitý kundšaft, dobre platí. Uňho pár zlatých sem-tam.

Na slovo «peniaze» počal Vendel uši ostríť. Prišlo mu do rozumu voľačo.

— Ale povedz, syn môj, či Boh platí bez toho, že by sa jednal? Nuž vieš, ak bych spravil té čizmy — pýtal sa Vendel — pri čom oči svoje dychtively uprel na anjela.

— Ani halier nestiahne z konta, odpovedal anjel.

— No dobre, holúbok môj. Nedbám, k völi Bohu spravím tento ráz výnimku, len potom aby sa mu nevidela robota pridrahá. Nechaj čizmy tu, o pol dňa môžeš príjsť prene.

Anjel zmiznul, Vendel ale dal sa do roboty. Nikdy nebol taký usilovný, ako teraz. Dobre chcel spravíť čizmy, lebo pláca bude veľká, akú len Boh vie vyplatíť, ak ozaj zaplatí. Kým anjel nazpät prišiel, už byly čizmy hotové. Blišťaly sa tak, že slnko schovať sa mohlo pri nich.

Anjel bol celý prekvapený. V celom živote nevidel tak krásnu robotu. Vopred poistil majstra, že každému bude sa to páčiť v nebi, a potom už zasvitne preňho.

— No, a čo pýtate za robotu? pýtal sa anjel s úsmevom.

— Stotisíc zlatých — povedal Vendel — ale s takým strachom, že sám naľakal sa toho, čo povedal. Bol prichystaný na to, že ho anjel poriadne vyhreší pre bezočivosť.

No neurobil to, len krútil hlavou a povedal: Trochu priveľa pýtate, a obávam sa, že inokedy nedajú u vás robiť.

— Len toto nech mi vyplatia, potom už aj tak nikdy viac nechytím robotu do ruky, ponáhlal sa odpovedať.

— Toho ešte viac sa bojím poznamenal anjel, lebo pozrite pane majstre, peniaze bez práce nikoho neučinia blaženým. Vy, ako vidím, ste výborný robotník. To vám radím, pracujte riadne, a nestrajkujte každý štvrt rok, a nedychtite po bohatstve. Verte mi, vtedy budete aj bohatý aj spokojný.

To si vyprosím, aby ma voľakto učil! napaprčil sa Vendel. Vyplatiš konto alebo nie? Ak nie, tak čizmy tu zostanú v zálohu, a nech ten, čie sú, chodí bosí.

— No netreba sa hnevať, krotil majstra anjel. Povedal som, že neplatíme? Choďte do zahrady, a vykopajte hrušku tam pri rohu humna, pod ňou najdete tých stotisíc zlatých, ktoré pýtate za robotu, Len aby ste potom neobanovali.

To povedal anjel a smyznul.

(Pokračovanie nasleduje.)

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ odcestoval 10. t. m. rano o 5. hod. 30 min. z Gedelova do Viedne. V stredu bola v tomto období posledná dvorná polovka, na ktorej krem kráľa prítomný bol aj arciknieža Jozef August.

Cisár Jakub I. — sa žení. Istý berlínsky časopis sdeľuje, že cisár Sahary Jakub Lebaudy zaslúbil sa v Londýne so slečnou Mandou Berkley. Sľúbenica je 24ročná; jej otec je veľmi bohatý fabrikant lodí a jej strýco je bývalý koloniálny minister Chamberlain. Lebaudy sa len teraz v jaseňi poznal so svojou sľúbenicou v Kölne (Nemecko). Sobáš bude budúceho roku v mesiaci februári. Zlé jazyky hovoria, že Lebaudy si preto vezme za ženu slečnu Mandu, lebo úfa, že pomocou Chamberlaina ľahšie môže uskutočniť svoj plán, to jest založenie nového štátu v Afrike.

Cirkevné. Štefana Krautmanna, dočasného administrátora v Oščadnici (st. trenčianska, biskupstvo nitrianske) vymenovali za oščadníckeho farára a zároveň zvolili ho za tajomníka čačanského dekanátu. — Za farára do Gombášu (st. liptovská, spišská diecéza) vymenovaný je Štefan Hattyár, rodak z Ružomberku.

Smrteľný uspávajúci liek. Chemika dra Maxa Reutera našli vo Viedeňskom Novom Meste na jeho byte v posteli mrtvého. Zistili, že chemik nemohol spať a preto napil sa morfiu, len že užil trochu viac, než indy a to zapríčinilo jeho smrť.

Výbuch. Z Neapolu (Taliansko) sdeľujú: V obci Agnato v dome istého roľníka, u ktorého robili výbušné látky potrebné ku ohňostroju udal sa hrozný výbuch. Dom sa srútil a zasypal troch ľudí.

Obetou nepozornosti. Vo Félegyháze pekársky učeň Pavel Čordáš chcel naliať do horiacej lampy petrolej. Petrolej vybuchol a chytili sa učeňovi šaty. Prítomní ľudia sa tak nalakali, že na miesto toho, žeby boli chlapca ratovali, vybehli na ulicu. Učeň sa tak nebezpečne popálil, že o pár hodín za veľkých muk zomrel.

Brüsselské katakomby. Len malá čiastka obyvateľov mesta Brüssela (Belgium) vie o tom, že pod nimi je zem sem i tam prekopaná, že pod mestom sú jasky, cisterne a tajné priechody. V 15. a 16. storočí vtedy už mocné a bohaté kláštory a kaštiele hore na ulici múrami boli oddelené, pod zemou ale boli spojené tajnými chodbami. V tom čase už málo sa našlo takých kláštorov alebo zámkov, ktoré by neboli mali tajné, podzemné chodby, ktoré alebo volakde na pole, alebo do hory viedly. Tieto chodby potrebné boli, aby v čas nebezpečenstva obyvatelia kláštora alebo zámku tade mohli ujsť, alebo aby tajných hostov mohli prijať. O týchto pod

zemných chodbách rozprávali starci tajuplné udalosti, najmä o katakombe pod Steeuportom hovorili, že sú tam zakopané vo veľkých hromadách ľudskej kosti. Keď ale túto katakombu chceli zasypať a preto spustili sa ľudia do nej, ktorí sa presvedčili, že v katakombe niet ničoho, čo by bolo záhadné a že rozprávky vynašla fantázia bojazlivých ľudí.

Hlad na Sibíri. Z Irkutska sdeľujú: Z Ochotsku, z hlavného mesta východno-sibírskej na morskom pobreží ležiacej gubernie došla tá zpráva, že na území Gisiginsku nastal hlad. Vo dvoch dedinách obyvateľstvo takmer zomrelo hladom, lebo parné lode, ktoré viezly potravné články, neprišli ta za včasu.

Vyzvanie k velebným pánom oltárnym bratom. Nižepodpísaný obstaral osobitný odtisk modlitby «Verím Boha mojeho živého...» doslovne dľa najnovšieho vydania svätovojeťského «Čítania a Evanj.» s označenými prestávkami, s veľkými písmenami a fraktúrou, aby sa aj tam, kde vyznanie toto viery, nádeje a lásky ešte kňaz po kázni unavený odriekať musí, zaviesť mohol ten nasledovania hodný zvyk, aby to všetok ľud pomaly, rozjímavave odriekal. Pripojil som ešte *fonetickým pravopisom* a veľkou latinkou tlačené antifony: Asperges me..., Vidi aquam..., Tantum ergo..., Genitori... tiež aj antifony Panny Marie po popoludňajších službách Božích predpísané. Cieľu primerane a úhladne vystavené toto tlačivko zasluhuje čo najširšieho rozšírenia po našich slovenských farnosťach. Strán má 8, formát taký, že sa aj do menších modlitebných knižiek vmestí. 100 kusov za 4 koruny, franko zasiela patričným na požiadanie dolutopodpísaný, alebo knihtačiarň Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahagy). Karol A. *Medvecký*, správca fary. Brehy, posledná pošta Ujbánya (tekovská stol.)

Krvavý boj v hore Pod týmto názvom sdělili sme chýr, že v urbárskej hore na Čepčine udaia sa medzi pitlákmi a hájnikmi krvavá srážka. Ako teraz ztadiaľ sdeľujú, chýr tento nezodpovedá pravde lebo v turčianskej stolici jesto síce mnoho pytlákov, ale títo sú neškodní.

Neobyčajná zima. Z Zürichu (Švajciasko) oznamujú, že tam panuje krutá zima. V doline Engadin zvanej ukazoval teplomer tieto dni 25 stupňov zimy. Toto je taká zima, na jakú sa ani tí najstarší ľudia nepamätajú.

Železničné nešťastie. 6. t. m. rano udalo sa železničné nešťastie na stanici Kelenföld v Budapešti. O 8. h. 15. m. pohl sa riadny osobný vlak z východného nádražia do Fiume. Vlak pozostával krom lokomotívy zo 14 vozňov a viezol mnoho cestujúcich. Keď vlak dorazil na nádražie v Kelenföldre, práve vtedy krížom čez šiny prechádzal jedon rezervný rušeň, ku ktorému pripaté boli štyri vozne. Železniční zamestnanci spozorovali, že sa udá nešťastie, ale osobný vlak už nemohli zastaviť. Vlaky sa srazily a síce tak, že sa rezervný rušeň aj s vozmi, ktoré ku nemu pripaté boli, prevrhnul; rušeň osobného vlaku sa porúchal a tri vozne sa preborily. Na nádraží nastal veľký zmätok, každý hneď myslel na cestujúcich, ktorých treba ratovať. Osem cestujúcich utrpelo

lahšie úrazy; týchto hneď na stanici vzali pod opateru. Osobný vlak o tri hodiny neskôr prišiel do Dombováru, jako prísť mal. Na stanici porobili hneď poriadky, aby porúchanú dráhu čím rýchlejšie opravili. Policia zaviedla prisrne vyšetrovanie, aby sa dozvedela, že koho má pre nešťastie fahať na zodpovednosť.

Krajinský púť do svätej zeme 1905.

Duchovný vodca: Veľk. p. Jozef Škarda, prépošť v Šaštine.

Výťah z Programmu:

Čas odchodu: Púť pohne sa okolo dňa 4-ho marca roku 1905. (O presnom čase odchodu účasť na púti vezmúci budú zavčasu upovedomení.) — **Obsah cestovania:** Cesta potrvá 40—43 dní Príchod zpiatky pred Kvetnou nedelou. — **Smer cesty:** Budapešť—Belehrad—Sofia—Carihrad—Smyrna—Rhodus—Beiruth—Damask—Baalbek—Beirut—Haifa—vrch Karmel—Nazarét—Tiber—jazero Genezaret—vrch Tábor—Nazarét—Djenin—Samária—Nablus—(Sichem)—Bethel—Jeruzalem—Betlehem—Sv. Ján—Jaffa—Portsaid—užina Suez—Ismailia—Kairo—Alexandria—Messina—Neapol—Rím—Ancona—Fiume (Rieka)—Budapest. — **Ceny zúčastnenia:** Pre skupinu A: I. trieda železnica, I. trieda na lodi 1580 korún (prvotriedne zaopatrenie). Pre skupinu B: II. trieda železnica, I. trieda na lodi 1445 korún (prvotriedne zaopatrenie). Pre skupinu C: II. trieda železnica, II. trieda na lodi 1255 korún (druhotriedne zaopatrenie). Pre skupinu D: III. trieda železnica, II. trieda na lodi 1185 korún (druhotriedne zaopatrenie). Pre skupinu E: III. tr. železnica, III. trieda na lodi 650 korún (tretotriedne zaopatrenie). — **Podmienky zúčastnenia. Prihlásenie.** Na tejto púti — vzhľadom presného ustálenia miest na lodi — najviac 185 osôb môže brať účasť, a síce: zo skupiny A—B spolu 60, zo skupiny C—D spolu 25 a konečne zo skupiny E najviac 100 účastníkov sa môže prihlásiť. Prihlásiť sa možno u duchovného vodcu púte veľkomožného a veleb. pána Jozefa Škardu, prépošta v Sasváre (Nyitra megye) s vystavenou prihlasujúcou sa listinou do 25. januára roku 1905. — **Cestovný list.** Každý účastník púte má potrebu na cestovný list (pass), ktorý na hlavnom kapitánskom úrade alebo po okresoch u hlavného slúžnovského úradu si má zadovážiť. — Blížšie vysvetlenie podá podrobný program, o ktorý sa treba hlásiť tiež u veľk. pána Jozefa Škardu, prépošta v Sasváre.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₁₀₀ a na 4¹/₂⁰/₁₀₀-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

HOSPODÁRSTVO.

O dochovávaní dobytky.

(Dokončenie.)

Nemusím opakovať to, čo som už povedal o opatere, len na toto upozorním hospodára: a síce, že čistota a dobre vetrená maštaľ je nevyhnutelná podmienka k tomu, aby statok bujel a bol zdravý. To nekoštuje peniaze, iba trochu práce. Poriadok, rozumné kŕmenie a dobré dojenie tiež je užitočné, a oslobodí statok od škody, lebo on zostane zdravým. Ešte aj na to napomínam hospodárov, aby nedovolili narásť paprčky statku väčšími, ako treba.

Rožný dobytok zapriahame, dojíme a užijeme ho na mäso.

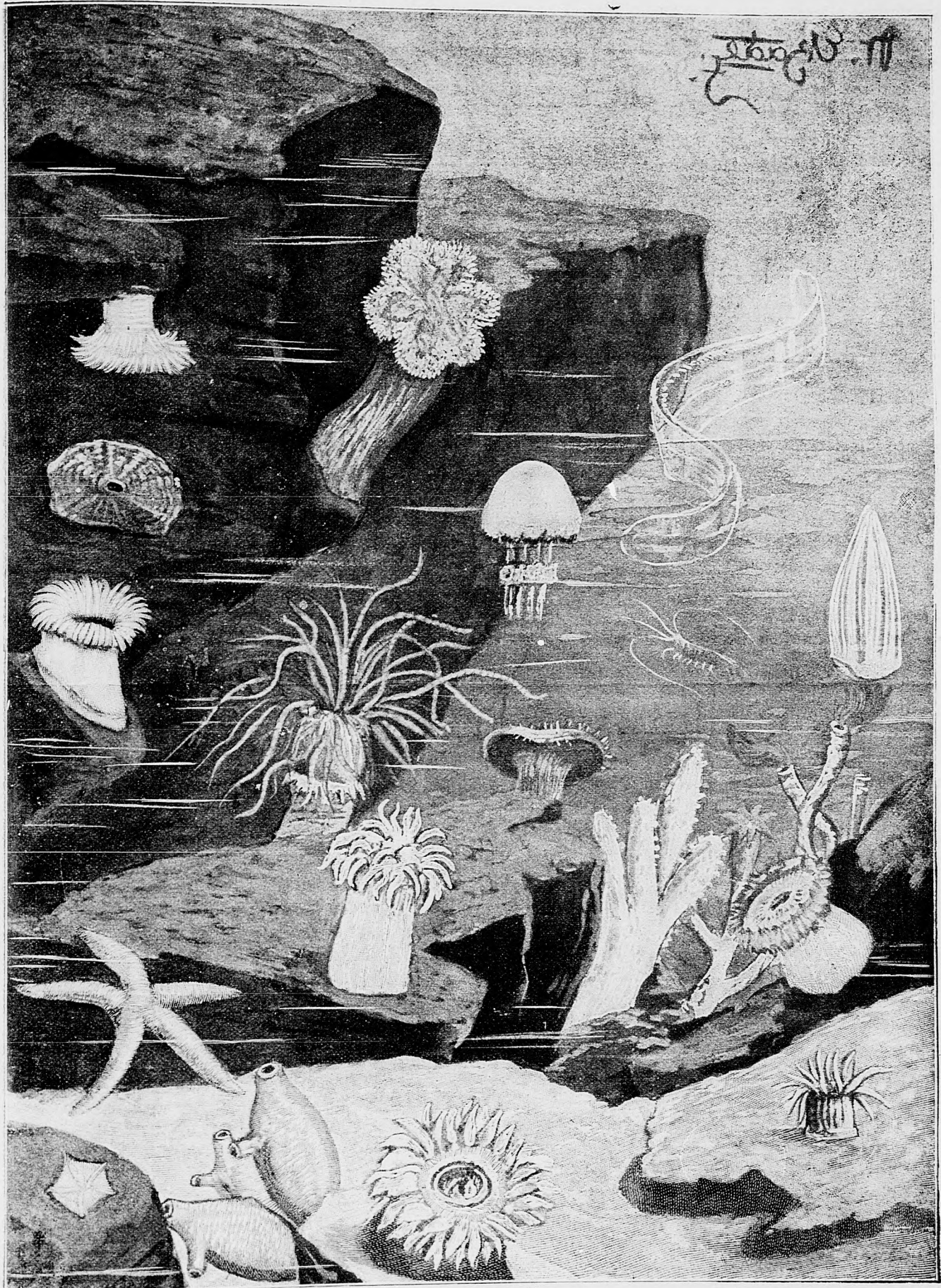
Zápražný statok len vtedy donáša úžitok, ak je on pri dobrej sile. Pri dobrej sile ale len tak zostane, jestli od štyr hodín dlhšie nenecháme ho v práci bez odýchnutia. Dobrý gazda v lete volí včas ráno zapriahne a cez poludnie nechá im dlhého odpočinku. Vtedy denne štyri rázy, od jesene do jari ale tri rázy kŕmi, a po kŕmení ich s čistou vodou napája.

Aj to bych mal povedať, že koľko kŕme má sa dať volovi, len že to je ťažko určiť, ponač závisí to od váhy jeho a od práce, ktorú koná. Obyčajnej veľkosti uhorskému volovi dať treba denne 12 kilov dobrého sena. a pri ťažkej práci 1¹/₂ kila šrotu. Malému volovi 10 kilov, veľmi veľkému 12 kilov sena a 2 kila šrotu alebo tomu zodpovedajúcu inú kŕm.

Zápražný statok veľmi žiada dobrú opateru, dostatočného odpočinku, t. j. volí tak dlhý odpočinok potrebujú, jak dlho boly v práci, nerátajúc čas kŕmenia. Pri takejto opatere volí od 6—12 rokov slúžia gazdovi.

Známe je, že kravy hospodár k volí mlieku drží. Dojná krava tiež len vtedy dá dobrý úžitok, jak ju hospodár bedlive opatruje, kŕmi a dojí.

Mlieko kravi nie je jednaké cez celý rok. Po otelení je riedke, pred behánim hustejšie, v lete chutnejšie ako v zime. Ktorá krava chodí na pašienku, tá má menej mlieka, len že je masťnejšie ako tej kravi, ktorú držia v maštali. Vôbec, krava vždy má lepšie mlieko, keď držia

Morská tajnost.

ju s dobrou krmou, ako keď dávajú jej zelenú kukuricu, pomyje, repu a slamu. Najviac mlieka dávajú té kravy, ktoré otelili sa v marci a ktoré v júniusi a v júliusi krmia v maštali so zelenou krmou miešajúc k nej šrot. Ale hospodár musí sa usilovať, aby kravi jeho aj v zime mali dobré mlieko. Docieli to, keď pri 5 kilov sena — rátajúc na jednu — dá 16 litrov miešanej krmie — ktorá pozostáva zo shrabkov alebo zo sečky z burgyne a zo šrotu, zo šrotu denne pohodi 1½—2 kilov.

Zkazená krm, a taká od ktorej zdruje sa statok, je škodlivá.

Nenie dosť dať dojenej krave dostatočnej a dobrej krmie, soly a vody, ale znať musíme, že kedy a jako máme krmieť. Ja to som zkúsil za dobré, že po rannom dojení dal som miešanú krm, okolo deviatej seno a potom napájal som. Po obede, okolo pol druhej dal som miešanú krm, večer hodil som do jasiel sena, napojil, podojil a konečne dal som statku miešanú krm.

Nedávno bol som v obci S. kde žalovali sa gazdovia, že nemôžu dobre odpredať ani mlieko ani maslo. Prosili mňa, aby radil im, čo majú robiť. Ja pozrel som maštale, pivnice, zochtáre, mliečniky a statok, videl som, že všetky veci této špinavé sú. Preto nemalo cenu mlieko krav. Kto chce mať dobré mlieko, nech drží kravy v čistej a zdravého vzduchu maštaly, této nech čochre, kefuje, utiera, po dojení nech na čisto umyje vymeno. Mliečne nádoby tiež nech drží v najväčšej čistote.

Mlieko je veľmi dôležitý výrobok. Sú okolia, ba môžem povedať čiastky krajiny, kde hospodári jedine za to utržia peniaze. Z držania dobrých dojných krav nielen napravujú plané zemičky svoje, ale tomu môžu ďakovať dobrobyt.

Ale aké je vlastne to mliečne hospodárstvo? To veru je rozdielne. Je také, ku ktorému netreba ani mnoho vedy, ani vela zariadenia. Je ale aj také, ktoré treba sa dôležite naučiť, lebo len ten bere z neho úžitok, kto je v tom majstrom.

Hoc ktorý druh mliečného hospodárenia s dojením sa počína. Málo je takých gazdin, ktoré vedia dobre dojiť. Preto odporúčam hospodárom, nech dajú vyučiť gazdiné a dievky svoje k dobrému dojeniu krav.

Vymeno až do poslednej kvapky treba vydojiť. Žochtár a cediľko musí byť čisté. Ozaj šťastlivý hospodár, ktorý zaraz predá mlieko ako vydojili ho, tak že nemusí ho držať v komore, v pivnici, chodiť s ním z dom do domu alebo odvázať do druhých obcí. Nech ho ale hoc ako zeení, musí ho čisto držať. Ďalšie odvážanie len tak sa vyplatí, jestli k tomu spojí sa viac gazdov. K tomuto inakšie, a môžem povedať dosť drahé zariadenie treba, len-že vyplatí sa. Jak hospodári založia mliekársky spolok, predbežne musia sa poučiť, ako treba zaobchodiť s mliekom, ako treba ho prevariť, nalievať do fliaš, maslo mútiť atď.

Aby gazdina dostala dobré maslo, nesmie mútiť ani veľmi studenú ani veľmi teplú smotánku. Keď vytiahne maslo zo zbonky, vygúľa ho, vytlačí z neho emar, umýva čistou vodou. To do tedy opakuje, pokiaľ voda bez bielej

barvy zostane, potom odváži štvrť, pol a celý kilogramm, dá mu formu, zakrúti do mokrej šaty, ešte lepšie do permieniu a tak ho odpredá.

Cmar vypijú deti. Kde mnoho majú emaru, zmiešajú ho s mokrými otrubami a krmia s ním ošípané.

Mlieko, ktoré dostane gazdina keď robí sladkú smotánku tiež odpredá najmä pekarovi, ak nie, nech spraví z neho tvaroch. A hoc nenie taký chutný aký býva z nezobraného mlieka, dobrý je pre robotníkov.

Dobrého gazdu statok nikdy nenie chudý, lebo dobre ho krmí, aby mal z neho čím väčší osoh, aby aj v tom páde, keď je prinútený predáť ho masiarovi, škodu nemal priňom. To je dobrý gazda, ktorý má hodne krmie a obroku, aby mohol to v statku obrátiť na peniaze. Pritom, aby mal čím viac dobrého hnoja, s ktorým robí úrodnými role svoje.

Hospodári krmia na pasienke a v maštali, ale aj tak, že začnú na paši a dokončia v maštali. Malý hospodár veľmi zriedka má príležitosť statok svoj na pasienke vykrmieť, kdežto málo to koštuje, s malou prácou je spojené a predsa donáša úžitok. Pre hospodára najviac donáša to krmenie, ktoré počne na pasienke a skončí v maštali. Po skosení mládze (otavy) statok, ktorí vykrmí chce na mäso, vyháňa na lúku kde si odpočine, a kde «aj koža pohne sa na ňom» ako hovorievajú, lebo počne sa naplňovať. Než by statok vyhnal, pohodi mu krmie, to isté robí, keď príjde z paše, tak, že do zimi popraví sa.

Sú aj také gazdoviv, ktorí len pri jaslách krmia, a keď statok stučnel, odpredajú ho masiarovi. Týto za dva mesiace — každý deň dva rázi dajú mu miešanú krm, raz sena, neskôr smenšia mieru sečky a miesto nej šrot dávajú za šesť týždňov. Konečne za osem týždňov nasledovne krmia: ráno a večer dávajú miešanú krm, mimo toho priložia k tomu ráno kilo šrotu; na poludnie 5 kilov sena, konečne večer miešanú krm posypú s 2 aj pol lit. kukuričným šrotom. Na každý kus rátajú denne 2—3 deká soly a dobre napájajú. Krmni statok držia v čistej a dosť teplej maštali a dobre postielajú podoň.

Krmieť len úplne zdravý kus je hodno.

Keď gazda vykrmí kus-dva, obyčajne ženie ho na jarmok, a odpredá za to, koľko mu kupec sľúbi, lebo hnať domov a ďalej krmieť, spojené je so škodou. Na takýto spôsob ani nevyplatí sa krmieť, lebo gazda nedostane toľko, koľko zaslúži. Preto radím hospodárom, nech sa v jednej obci viacerí zaoberajú s týmto, potom však vyhlása v novinách, že toľko a toľko vykrmených kusov je u nich k dostaniu, na to doista budú sa hlásiť dobrí kupci, ktorí vynahradia výdavky hospodárov a zaplatia prácu jejich.

Jedna fabrika na štoffy pre nemožnosť platenia poverila «Országos Posztókviteli Áruház» Budapest, VII/8. Rottenbiller-utca číslo 4/B s tým, aby svoju veľkú zásobu štoffov niže vopred ustálenej ceny odpredala, preto vyšspomenutá firma ustálila, že pošle na vidiek dobierkou za 5 zlatých na jedny úplné mužské šaty, 3 metre, najjemnejšieho čierneho, tmavo-modrého, barnavého alebo še-

dého štoffu alebo práve v tých istých farbách kamgarnu. To tedy odporúča tento «Áruház», aby ste čím skôr objednali z tých jemných látok, lebo hotovosť, ako to predvidieť, nebude dlho trvať.

*

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že spofahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spofahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földbitelintézete» v Budapešti.

*

Cudzozemskí obchodníci považujú Uhorsko za krajinu takú, že na jej trhoch najlepšie môžu odpredať svoje bezcenné produkty, a preto zaplavujú krajinu našu obežníkmi, tlačivami, oznamami, v ktorých na základe rozličných tvrdení a prízvučnými slovami usilujú sa kupujúce obecenstvo sohnaf. Kto má lámku alebo reumu, ten upozorňuje ho na to dolu označená lekárňa, nech na také nedá nič, ale nech upotrebuje Zoltánovu masť, o ktorej sa najpoprednejší svetoví lekári, čo najprajnejšie zmieňujú a upotrebujú ju s veľkým výsledkom ku úplnému vyliečeniu nemoce. Jedna flaša 2 koruny u zhotoviteľa Bélu Zoltána, lekárnik, Budapešť, V., Szabad-ság-tér.

DOPISY.

Z Nitrianska

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uviesť v našom oblúbenom «Kreštane».

Odkaz liberálom.

Porekadlo hovorí, že svini o žalude sa sníva. Tak aj nitrianským liberálom o tom sa sníva, že pri nastávajúcej ablegátskych voľbách oni obdržia väčšinu, a už aj istotne vedía, že ktoré — dosiaľ ľudové — okrese zalúbia sa do nich. Ba tí, ktorí zvikly sa lepšie podgurášif ako by bolo treba, už vykopali hrob a pochovali doňho ľudovú stranu, zadržali kar a bachnúc sebe na prsia pišne povedali: Konec ľudovej strane! Teraz zase my sme páni!

Teda naši velice milí liberáli už pili na medvediu kožu. Nuž ale či zastrelia toho medveďa, na ktorého bez prestania poľujú po celej Nitrianskej, to je otázka. O to

sa sám medveď t. j. ľudová strana postará. A ponevác poznáme liberálnych jágrov, že len vtedy sú smelí, keď majú po ruke sudy páleného; plné pugyláre; prázesov, ktorí u Tarnóciho sa učili, krdle úradných kortešov a židov, regimenty žandárov, teda nemáme sa čo báť. Istotne medveď bude mocnejší.

Že majú také ružové výhlady, po tom súde, že pri stoličných voľbách dostali náramnú väčšinu. Vyvolené bolo 151 liberantov oproti 15 ľudákom. Smutné, ale to musí byť veľký chmulo, ktorý po tomto výsledku súdi, že to pôjde tak aj pri ablegátskych voľbách. Len čakajte liberanti! Veď ľud náš skoro ani sa neobzre na stoličné voľby, lebo má tú smutnú zkušenosť, že čo by sa snáď potrhla, stolica privedie predsa svojich kandidátov. V novšej dobe ani jeden citlivejší volič nechce sa dať prenasledovať pre stoličné voľby, ktoré — dosť zle — za hlúposť drží. Nemúdre robia títo, keď nevolitujú, hoc s ohľadu svojho pravdu majú už aj preto, lebo z vyvolených výborníkov málo ktorý chodievajú do Nitry na valné shromaždenia. Nie sú zvedaví ani na židov, ani na notárov s ktorými preplnený je stoličný dom.

Že by naši ľudáci, ktorým niet páru v celej krajine, pri ablegátskych voľbách pripojili sa k liberálom a oslavovali by s nimi násilného Tiszu — ako to oni na rozkaz nadžupana po celej stolici a dňa 7. t. m. na stoličnom dome robili, to neuveria ani rozumnejší liberáli, lebo vedía o nás, že nie sme otroci, ale neodvislí občania a vieru milujúci kresťania.

Počúvate Chynoranci, Skačanci, Prievidžania, Frašťačania, Skaličania a všetci čestní a udatní bojovníci strany kresťanskej, ako smýšľajú o vás mnohí na rozum pomätení liberanti stoliční? Že ste zapredali záslavu, ktorú junácky niesli ste neraz k víťazstvu! Že ste sa odvrátili od ľudovej strany, za ktorú toľko ste obetovali a na ktorú priniesli ste toľko slávy! Vidíte, ako vám ubližujú! Myslia, že aj vaša statočnosť je podlý tovar! Že aj vy ste korheli a podliaci, akých oni zkupujú v Kóši v Gajdli a inde za pálenku a za judácke groše. Myslia, že aj vašim Bohom je Tisza, ktorého celý národ nenávidí. Myslia, že ten plameň, ktorý plápolal v srdciach vašich, už vyhasol. Myslia, že tá oduševnenosť s ktorou nadechnutý bol každý junácky ľudák a švarná ľudáčka, udusili vo vás tí všeliakí panáčkovia a židkovia, čo tmolia sa medzi vami, čo sľubujú vám hory-doly; strašia vás a konečne oklamú a vysmejú. Či to nenie do smiechu! Nuž ale aj toto patrí k liberálnym figlom a hlúposťam. No, nech len rátať na všetky okresy! Nech len pijú na medvediu kožu, však Tisza dostal pár millionov od nových židovských barónov. Nech sme vytrubujú v stoličných novinách, že akú majú väčšinu, ako sa hrnie k nim ľud, však pri voľbách ukážeme im, kto sú ľudáci a koľko je nás! Keď zazrú tábory naše, keď počujú piesne naše o liberáloch, keď začujú reči kandidátov našich, veru našakajú sa a uznajú, že to nenie tak, ako o tom slúžnovci a notári referovali pánu nadžupanovi. Veru sa sklamate! lebo nás toľko bude, a vydržíme pri strane našej tak zmužile, že dobijeme všetky okresy. K tomu

sa chystáme od dávna. To je náš cieľ. Zničiť liberalizmus v celej Nitrianskej, aby negarazdil ďalej. Povzbudíme s nadšeným príkladom našim aj susedné župy, aby aj tam postavil sa ľud oproti ošklivému liberalizmu. Dáme sa zaraz do roboty. Hneď začneme kortešovať. Prichystáme sa, aby liberáli od začiatku videli, že s nami nič nevyvedú.

Vieme, že protivný a násilný Tisza preto vymenoval Thúrocyho za nadžupana, aby vykorenil v Nitriansku ľudovú stranu. Známo nám je, aké rozkazy dostanú slúžnovci, notári, komissári a všetci liberálni korteši, len že s nami nič nevyvedú. My sa týchto panákov nenalákame. Poznáme ich aj z nútra aj z vonku. My sa ani len neobzreme na týchto dotieravcov nehaneblivých. Nech poplujú na korhefov, ale nie na statočných kresťanov. S nami nech majú pokoj. My im vyhybujeme. Tiszu nenávidíme. Liberalizmus je nám protivný, teda preč od nás! My sme dobrí kresťania a verní synovia vlasti. Milujeme slobodu a stranu našu. Tiszu s celou násilnou a nenasíteňnou bandou jeho ta žiadame, kde korenie rastie.

Hore sa teda bratia a sestry v celej Nitrianskej! Ukážme tým liberantom, čo vystierajú po nás siete, kto sme! Každý jedon okres nech volí statočného a spoľahlivého ľudáka, a to našinca, ktorý nás neoklame. Od nás závisí, aby sme na snem jedenást ľudových ablegátov poslali.

Nemeškajte bratia ani za minútku, lebo Tisza už je hotový k voľbám. Do práce sa! Nech sa ozývajú piesne naše po celom Nitriansku! Vydobudnime tú slávu, akú ešte ani jedna stolica nie! Pôjde to, len sa veselo do práce! Začnime v mene Božom! *Nitran.*

Z Trenčanskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Liberáli a židia sa u nás na rozkaz hýbu a na viacerých miestach vydržiavali shromaždenia, aby sebe liberálne zásluhy zabezpečili ku masťným hrncom. Tak vydržiavali shromaždenie 27. novembra aj v Žiline žilinskí židia a úradníci. Statoční a seba povedomí mešťania žilinskí účasť brali na službách Božích.

Rečnil tam nový političný agent Tiszov, ablegát Haydin, ktorý za krátky čas už viac ministrov a präsidentov schvaľoval — no pri pohárku i Košutha. Tento pán sa dosť chytré všelijakými politickými masťami natrel; preto sa chytil za agenta Tiszovi, a chodí jako žid s batohom po krajine; no dnes zas chváli Tiszu svojho pána, jako opravdivý mameluk. Je to ozaj čudné s nim a s jeho presvedčenosťou a politikou. Ľudia už tak privykli naňho, že si ho ani nevšimajú. On často chodí po okrese — usilovný je — a zajde si až na chotár — hej dinomdanom dobre je! Voličia jeho okresu si s počiatku mysleli, že už nad neho múdrejšieho nebude v sneme a on veru keď prišiel na snem, dosť malučky zostal. Včuf snáď pri agentúre Tiszovej sa vyšvihne, čoho dal už i

výraz svojim poslucháčom; rečnil v Žiline v maďarskej i v slovenskej reči — tento raz sa nehanbil — chválil svojho pána a majstra Tiszu, ktorý svoju stranu postrieľanú a ťažko ranenú drží za nástroj, za mašinu mamelukú, s ktorou si chce zabezpečiť slávu a moc krajinskú, začo — ak bude môcť a bude mať čas — svojich mamelukov obohatí. Táto múdra reč tak dojala rychtára žilinského, Tvrdého, že hneď podal návrh, aby tam «prítomní» telegrafický pozdravili Tiszu ministerpresidenta, uistiť ho o svojej liberálnej dôvere. Chváľa teda mestu Žiline, že má tak znamenitého rychtára.

Chudák Valérko Šmialovsky, kde sú tvoje krásne časy žilinské?

Ale či ozaj vy statoční mešťania by ste opustili vašeho starodávneho ablegáta Valérka? Oj nie!

Hore Váhom dolu Váhom
dúha vodu pije,
dúha vodu pije,
kto si Valérka zamiluje
kto si jeho zamiluje,
nech že — nech žije!

No s peknejším vyobrazením a s väčšími pánmi skladala dôveru stolica trenčanská. 2-ho dec. totiž mal na návrh bývalého fõišpána Juliusa Szalavsky zasadnutie stoličný výbor, ktorý ohromným a hlučným potleskom — jako kedysi pri Jerichu — dal výraz svojej dôvery oproti pánu Tiszovi. Znaký sa teda ukazujú, lebo istí už z mrtvých vstávajú, istotne sa katastrofa liberálnej strany približuje. S Bohom! *Kmotor.*

Z Dol.-Tuzle.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

Chýlime sa ku koncu roka, a preto každý hospodár už asi vie, ako stojí v domácnosti a hospodárstve. Velkú nádej skladali sme na 1904. rok, že bude úrodný, požeňnaný. No, sklamali sme sa. Jar ukazovala sa síce dosť pekná, prajná, ale prišlo leto, horúce a suché — aké už veľmi dávno nebolo; mnohým vypadnú slzy i po rokoch, spomne-li si kto na 1904. rok. Nielen že úroda bola zlá, ale tie časté a mnohé požiare, ktorých najviac bolo po mestách a dedinách na našom hornom vidieku, a ktoré mnohým zničily ovocia mnohoročnej namáhavej práce, keď myslel: že už, už — teraz sa vymotá z dlhov, a prídu preň lepšie a pokojnejšie časy. Márne nádeje! — Človek mieni, Pán Boh mení stalo sa tak s mnohými. Potravné články nad mieru poskočili, — a keby nie poslednie augustové dážde, ktoré spáchly — ešte horšie by to bolo vyzeralo. Zemiakov — ako nám sdeľujú, sa ku koncu ešte urodilo ale náležite nevyzrely, a ľudia až do novembra s vyberaním očakávali, až prišly okolo Martina dážde, sňah a konečne dosť silné mrazy. Sdeľujú nám, že i mnohým zostaly von. Čo bude s nimi? Obstoja-li a či už úplne zamrzli? No dokázalo sa, že pri miernej a suchej zime, a hlbšie v zemi zakorenené zemiaky, prišiel-li

v príhodný čas sňah — dobre obstály. Nuž akokoľvek zastihla nás ruka Pána, nezúfajme, ale dôveru a nádeje skladajme v Boha, udržovateľa všetkého stvorenia, a vďaka v zdajme i za to čo máme, a prosme Ho na sklonku tohoto roka, aby nás na budúce chránil od rozličnej pohromy a požehnal štedre na budúce, dľa Jeho láskavosti.

Prv ale než by som môj dopis zakončil, poviem ešte niečo o našej mládeži.

Jako pozorujem, že dnešná mladšia generácia zo školy už odrostlá nemá mocnej opory. Nebaží za spoločnosťou lepších ľudí, ale radnej chytá sa špatných príkladov, aby mohla hodne kúriť, piť a v karty hrať. Snášanlivosti susedskej tiež postráda. Špatné príklady napodobuje, preto oplývajú obce, dediny samím alkoholom a inými zlozvykmi v opilstve.

Takáto mládež je vtedy bez ideálu, nemá chuti k životu, málo mladých ľudí sa v duševnej práci najde takých, ktorí by po svojom odchode z domu jako na vonkove, tak svojich aj doma v svojom rodisku poučili o dobrom. Takáto mládež neráda číta a neráda sa vzdeláva. Ona napodobuje všetko, či je to dobré, či špatné, bez výberu. Že jaký výsledok bude s takejto výchovy v pokroku mládsieho dorostu, ukáže nám to sama budúcnosť.

Pán Boh s nami.

Štefanko.

Oznam.

S týmto všetkým dobrodincom chudoby a priateľom ľudu dávam na vedomie, že ešte vždy s vďačným srdcom prijmem láskavé príhlasy o knižočky «*Tridsaťročné jubiliäum farárskeho úradovania*» a na «*Odrobinky svadby kánigalilejskej*», ktoré obetoval čo milodar na kostol lutišský náš známy dobrodinca chudoby, pán páter Zaosek. Cena je dľa možnosti ale aspoň 40 halierov. Chudobní moji farníci každú nedeľu modlia sa za všetkých dobrodinco, ktorí sú im na pomoc pri stavaní a sriadení nového kostola.

V Lutišiach, dňa 25. nov. 1904. Ostat. pošta Ó-Besztercze, Trencsén m.

S hlbokou úctou sa značím a odporúčam

Ján Greben, farár.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričné knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej

Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným križikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdiete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Koľko je tu kostolov, koľko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného najdiete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príjde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hľáste sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». Budapešť, VII., Damjanich-utca 50.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava (Nagyszombat).

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovô ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Veselé knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 11. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K 10:00-10:45, peštianska K 10:00-10:00, belehradská K. 10:00—10:35, banátska (77 kilogramová) K. 09:90—10:30. — *Raž*: K. 7:50—7:70. — *Jačmeň* na kým K. 7:10—7:40. — *Ovos*: prvotriedny 7:05—7:30, druhotriedny 6:90—7:05. — *Kukurica*: K. 7:70—7:90. — *Repica*: K. 11:25—11:50. — *Prosó*: K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	15:60	15:30	14:80	14:40	14:00	13:80	12:40
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K.	12:40	11:40	7:10		

Otruby: K. 6:10, hrubé K. 6:30.

Datelinové semä: lucerna K. 44:00 do 50.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 7:00—8:20, žlté K. 08:00—09:00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *böb*: K. 13:00—13:25, tmavý K. 9:00—8:50, drobný K. 13:00—13:50, tarkavý K. ——. **Hrach**: K. 12:50—13:00. — *Šošovica* veľká čistá K. 15:00 16:00. — **Konopné semä**: K. 13:50—14:00. — **Lanové semä**: prima K. 9:00—9:50. — **Rasca**: K. 31:00—32:00. — **Mak**: sivý K. 27:00—28:00, modrý K. 25:00—26:00. — **Ladník**: K. 7:00 do 7:50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 81:00—82:00, kockový K. 82:50—83:50, kandis biely K. 82:00, žltý K. 80:50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 46:00 ruský (***) K. 43:50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 11:00—13:00, slavonský (1904) K. 00:00—00:00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 12:00 do 12:50 srbské (80—85 kus.) K. 13:00—13:25.

Sviňská masť: budapeštianska K. 64:00 do 64:50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53:50—54:50 za 50 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 156:50 do 157:00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 59:00—60:00.

Za 25 korún

moderný zimný kabát alebo oblek podľa miery vskusného strihu, v jemnom sostavení, z jemného čierneho, tmavo-modrého a sedého vlneného štolu zhotoví
S. LIGHTMAN
 Budapest,
 Rottenbiller-u. 3.
 Objednávky na vidiek na dobierku podľa miery alebo pri vopred zaslaní jedných obnosených šiat.

Oznamy prijíma administrácia

„Krest'an“

Budapest,
 Szentkirályi-úlica 28.

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vydáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2¹/₂ voltov. Sila svetla je úplne neodvislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cenajednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor. Náhradná battery 1 kor.

POZOR: Ne-kupujte bezcenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná battery musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Rozposielala sa na dobierku cestou F. Schwartz, elektrický-rukodelný dom. Viedeň. IX/4. Sechschimmelgasse 23/G. prizemie.

Na 90-dňovú próbu

zašlem každému nové, Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za

2 zl.

poštovou dobierkou.

Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. S trojročnou písomnou zárukou. V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padateľov.

Vianočné dary 1904.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentovaného striebra vydlčky,
- 6 kusov amerického patentovaného striebra jedáci lížice,
- 12 kusov amerického patentovaného striebra kávové lížice,
- 1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú lížicu,
- 1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú lížicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčce,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nátra biela kova, ktorá strobortnú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze späťky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť, žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prách 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznaiúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedáim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny. Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvrlejšie odporučala mne Váš stolový nábytok, prečo ešadnm Vás, ráčte i mne dvojo takýchto nábytkor, po 6 zl. 50 kr. poslať. Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg.

Ziadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 856. (Česko.)

Jozef Neškudla

cis. a kr. dvorný fabrikant v **Olomúci** (Morava).

Odporúča vo svojej vlastnej fabrike zhotovené, viacerými biskupskými vrchnosťami najvrúcenejšie odporúčané

zariadenia a kostolné náčinie,

ako: 1 Kazula z dobrego hodvabného štofu a k tomu potrebné 25-800 K. — 1 Pluvial a ku tomu potrebné 50-800 K. — 2 Dalmatikáty a ku tomu potrebné 50-800 K. — Baldachin a ku tomu potrebné 100-1000 K. — Kostolné zástavy so žrdkou 40-400 K. — Kalichy zo striebra, pozlatené 120-500 K. — Monštrancie úplne zo striebra, pozlatené 450-2000 K. — Kalichy a monštrancie z polovice strieborne za pol ceny. — Kalichy v ohni zlatené 25-35 K. — Najlacnejší zadovazujúci prameň v celom Rakúsko-Uhorsku. — Pre chudobné kostoly 10% v zračka. — Cenník zdarma! — Hotové zariadenia pre výber zašlu sa bezplatne, keďže sa približná cena označí.

Niet choroby vo vašom dome

ak si dáte domiesť chýrny

Kráľovský-balsam

Kráľovský balsam, ktorý je proti všetkým chorobám jedine istý prostriedok a aj každý starý neduh hneď vylieči; teda ho treba v každom dome držať, lebo týmto chýrnym balsamom prekráži sa bolesť hlavy, lúma, pakostnica, reuma, bolesť zubov a chrčba, trhanie v nohách, kolika, balenie žabka atď.; slovom jediný istý liek proti každej nemoci je chýrny Kráľovský balsam, teda nevyhnutne je potrebné, aby v každom dome bol na pohotovosť. Cena veľkej fľaše 2 kor. s úplným návodom o upotrebení. Môže sa dostať u **Grósz-Nagy Ferencza** apotekára v Debreczene č. 17. Arany egyszaru gyógyszerész. V Budapešti v Török Jozsefovej apatičke, Király-utca 12 — S týmto liekom môže sa objednať v celej krajine uznaná chýrna hajduska pomada na bavuze, od ktorej za najkratší čas možno dostať najpeknéjšie bavuze. 3 tegle za 1 kor. 50 hal.

Jedna fabrika na štoffy

pre nemožnosť platenia poverila «Országos Posztókviteli Áruház» Budapest, VII/8., Rottenbiller-utca číslo 4/B., s tým, aby svoju veľkú zásobu štoffov niže vopred ustálenej ceny odpredala, preto výšspomenutá firma ustálila, že pošle na vidiek dobierkou za 5 zlatých na jedny úplné mužské šaty, 3 metre, najjemnejšieho čierneho, tmavo-modrého, barnavého alebo šedého štoffu alebo práve v tých istých farbách kamgarnu. Môže sa tedy odporúčať, aby ste čím skôr objednali z tých jemných látok, lebo hotovosť, ako to predviadať, nebude dlho trvať.

Vianočný dar!

Jeden **fonograf, COLUMBUS** zvaný, ktorý sa smeje, hrá, spieva, hovorí, povzbudí a zašáva, cena jeho bola predtým 30 korún, teraz len 15 korún bezplatne poštovou dobierkou. Na parížskej svetovej výstave 10.000 kusov bolo z neho predané. — Dostať u «Országos áruház», Budapešť, Rottenbiller-utca 3.

Na 8 dňovu próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravdivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zavazujem sa tu istú behom 8 dni spätky prijať a tak tiež aj peniaze spätky poslať. Mašina je 16 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nespela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme. Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej jemnosti je jasno brúsená 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceniteľného len 4 zl. Zásielky vybavujú sa na dobierku skrz sklad dieľni. **Leo Lateiner**, Wieden, I. Fleischmarkt 17-42. I.

Žalúdková nemoc

nechtá jedlu, tlačenie žalúdka, oslabenie žalúdka, žalúdočné krče, dvíhanie, pálenie obličiek, zapečenie, zlé trovenie, zdutie, gíganie a v mnoho iných žalúdočných nemociach taktiež proti nespaniu, málokvnosti, žltacke a mnoho iným od žalúdka pochodiacim nemociam s prospechom účinkujú svetochýrne

BRÁDY-ho Mariacellské žalúdočné kvapky

so známym výtečným účinkom vládnice.

Mnoho tisíc poďakujúcich a uznanlivých listov.

V najviac lekárňach k dostaniu.

Cena jednej fľašky spolu s návodom užívania 80 hal., duplovaná fľaška 1 koruna 40 hal.

Aby teda et. obecnosť skutočne len **mnou zhotovené** a od desaťročí pod menom **MARIACELLSKÉ KVAPKY** všeobecne známe a vážené žalúdočné kvapky dostalo a nie kadejaké nepodobneniny, nech každý retdelne žiada

Brády-ho žalúdočné kvapky,

ktoré sú v súlku červenej barvy balené, okrem toho každá fľaška a súlok tu vidiaci **C. Brády** listy podpis nosí, ochranná známka oko aj zhotovateľ. Akékoľvek iné, ako falšované treba naspät odmietnuť.

Ustredný sklad: K. BRÁDY, lekárneň

ku „Uhorskému Kráľovi“, Viedeň I.,

C. Brády

ako tiež uhorský hlavný sklad **Jozef Török, lekárnik** (Budapešť, VI. okres.) za vepred poslané peniaze alebo na dobierku za 5 korún 6 malých, za 4 kor. 50 hal. 3 veľké fľašky pošle bezplatne.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

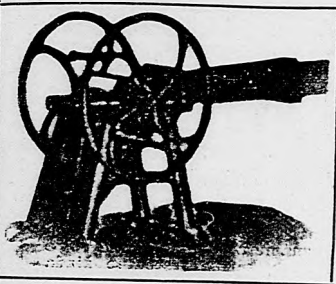
Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

04.11/a

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firmám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláčacky s oceľovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hľynu. **Zeľzné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

DOLICIN jehož najchýrejší lekári a professori s výtečným účinkom upotrebuju při suchej nemoci (tuberkulosi), kaštaní, zachripnu i prsný a plúcných nemocíach, katáre, astme, ťažkom dýchaní, suchom kaštaní a gágorovných nemocíach, horúčku a potenie zastavi. Při de.skom somarskom kašli **Dolicin** nevidané účinky preukáže. Cena 1 kor. 40 hal. a 2 kor.

Dostať u **KORNELA DEMETER, lekárnik**, v Szászváros-e, Iskola-tér 53. sz.

Telegram! Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20. 1 zl. 25 kr vyrábí a dobírkou zasiľá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď vymením, aneb vezmu zpět a peníze vrátím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. baňka se vejde 7 sukní! **Vzorky zdarma franco!**

Od desaťročí s veľkým účinkom užívaný

proti reume a trhaníu

KRIEGNER-0V

REPARATOR

Zakonom chránený! V Rochusovej nemocnici medzi 136 padmi v 129 pátoch s úplným vyľiečením sa dokázal.

Veľká flaška 2 K, malá flaška 1 K.

Dostať v lekárni «Korona» **Budapest, VIII., Calvia-tér.**

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

04.11.d